

Fuldkommenhed, hvortil det skal bringes; thi det er umuligt at naae Maalet ad den Vej, det afhænger af Folkets Udvikling i det Hele taget, det afhænger af Skolerne og af Hærfaberne og mange andre Forhold. Jeg skal ikke komme ind paa al den Demoralisation, som det ærede Medlem mente, at der hersker paa de store Gaarde. Jeg tror dog, at det ærede Medlem der var noget for streng. Det kan gjerne være, at det forholder sig, som han sagde, paa nogle Steder, der er ganske vist Feil ogsaa paa denne Side; men der er sikkerlig ogsaa Feil fra Lyendets Side, det kan ikke nytte at ville negte det. Det er ikke blot ved Jernbanearbejder og Sligt, at Lyendet lærer Ting, som det helst ikke skulde lære; jeg tror, at det meget mere henter lige Lærdomme i den Tid, det ligger inde til Garnisonstjeneste. Dette er en meget farlig Skole for Lyendet, i hvilken det vistnok lærer langt mere af Demoralisation end paa den Maade, som det ærede Medlem omtalte, og vi ville vistnok gjøre Lyendet en langt større Tjeneste, hvis vi afløste dette Garnisonsliv, end ved at træffe strenge Bestemmelser i en Lov om Lyendeforholdene. Men for denne Mellemtid forekommer det mig, at de Bestemmelser, som ligge for i dette Lovforslag, i Hovedsagen ere udgaaede fra en sund Betragtningssmaaade, nemlig den, at det gjælder om at skaffe begge Parter deres Ret. Det er selvfølgelig vanskeligt for os at dømmes i denne Sag, fordi Ingen af os hører til Lyendeklassen, som slet ikke har nogen Repræsentant her, men til den anden Part, og vi ere maaffe derfor noget for villige til at se Sagen fra dette sidste Synspunkt. Imidlertid tror jeg, idet jeg skal forbigaa §§ 1 og 2 — med Henhyn til hvilke jeg dog skal indrømme det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds, at det ikke kan gaa an at gjøre Fæstemanden fuldstændig afhængig af Politimesteren —, at Bestemmelserne i §§ 6 og 10 i og for sig ere gode. Den Indvending, der er gjort imod § 10, at Lyendet ikke har Adgang til at faae Sagen behandlet som offentlig Politisag, tror jeg ikke har Meget at sige, uagtet jeg dog maa tilstaa, at dersom der fra nogen Side blev foreslaaet at give Lyendet en saadan Ret, skulde der ikke fra min Side være Noget i Veien for at stemme derfor; men det forekommer mig ikke, at dette har stor Betydning. Den offentlige Politisag har jo væsentlig kun Betydning for at finde de Paagjældende, men den har for Lyendet ikke Meget at sige. Naar det ærede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgkreds (Ingerslev) bemærkede, at Hærfabet derved havde opgivet sin Ret til Erstatning, da kan jeg ikke se, at dette har Stort at betyde; thi denne Ret til Erstatning er jo, som det ogsaa er bemærket i Motiverne, i de fleste Tilfælde fuldstændig illusorisk, saa at denne Fremhævelse af, at Husbonden ikke er lige stillet med Lyendet, ikke betyder Noget; han er i Virkeligheden meget begunstiget i § 10.

Jeg har ikke Noget imod, at Lyendet skal have samme Ret, men det forekommer mig, som sagt, ikke at have stor Betydning. Erstatningsretten er for Lyendet Hovedsagen, hvorimod Retten til at faae idømt Bøde ikke har saa Stort at sige, og Vanskeligheden ved at finde Husbonden slet ikke eksisterer. Det, at kunne faae anlagt en offentlig Politisag, betyder altsaa ikke Noget for Lyendet. Skulde dette kunne opnaa Retten til at faae en offentlig Politisag anlagt, men derimod fravalde sin Ret til Erstatning, saa forekommer det mig, at Lyendet meget maatte frabede sig at faae denne Begunstigelse; thi det Gæste, det kommer an paa for Lyendet, er netop deene Ret til at faae Erstatning. Imidlertid forholder det sig noget anderledes med § 6, der forekommer mig i og for sig retfærdig, og deri er jeg altsaa ikke enig med det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds. Det synes mig nemlig at stemme med Billighed og Retfærdighed, at den Husbond, der har taget imod et Lyende, uagtet han var vidende om, at Lyendet ikke var lovlig skilt fra sin forrige Tjeneste, men forpligtet overfor Trediemand, kommer til at give Erstatning og Bøde. Det er fuldkommen retfærdigt og forekommer mig ogsaa i praktisk Henseende at have sin store Betydning; thi Bestemmelserne er netop egnede til at forhindre, at et Lyende midt i den travle Tid kommer og siger til sin Husbond: Nu tager jeg mit Bærtøj paa Naksen og gaar min Vej. Det gjælder jo paa mange Steder for Lyendet kun om at komme en halv Mils Vej bort, saa er det ude af Sigte. Ingen veed, hvor det er bledet af, og det kan da paa det Sted, hvor det er kommet hen, paany tage Arbejde og høste videre der. Men dette forbyder sig af sig selv isølge denne Paragraf, idet en saadan Mand ikke kan faae Tjeneste, fordi en Husbond herefter vel maa vogte sig for at tage imod et Lyende, om hvilket han maa vide, at det har forladt sin Tjeneste. (En Stemme: Han kan gaa til en Jernbaneentreprenør!) En Entreprenør staar jo i det samme Forhold til Lyendet som en Husbond. Men Vanskeligheden ved § 6 bestaar i, at den er betinget af §§ 8 og 9, og denne Vanskelighed forekommer mig saa stor, at den endog kunde gjøre Lovens Bedragelse betænkkelig. Jeg sigter herved til den Bestemmelse, som man har fremhævet fra forskellige Sider, at der skal skriftlig Kontrakt til, naar det gjælder mere end et halvt Aars Tjeneste. Dette opfatter jeg, som om Regeringen mener, at man ikke vil begunstige de lange Lyendekontrakter, og Lovgiveren fordrer sølgelig, at der skal et særligt lovsformeligt Bevis til, for at det overhovedet skal kunne antages, at en saadan Kontrakt om Lyendeforhold er indgaaet for længere Tid end 1/2 Aar. En anden Betydning ser jeg ikke, at der ligger deri, og saa bliver Reglen altsaa den, naar der Intet er vedtaget ved en saadan bestemt Form for Kontrakten, at Lyendeforholdet gjælder